

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
SİNEMA-TV ANASANAT DALI
SİNEMA-TV SANAT DALI

TOZLU EKMEK
(Belgesel Film)
Yüksek Lisans Tez Raporu

Tezi Hazırlayan:
Rabia Gizem ALPU

İstanbul, 2020

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
SİNEMA-TV ANASANAT DALI
SİNEMA-TV SANAT DALI

TOZLU EKMEK
(Belgesel Film)
Yüksek Lisans Tez Raporu

Tezi Hazırlayan:
Rabia Gizem ALPU

Öğrenci No:
17550700014

(0000-0002-4778-5226)

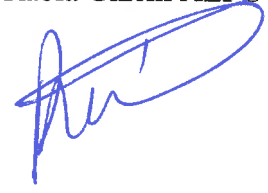
Danışman:
Dr. Öğr. Üyesi Ali Altan YÜCEL

İstanbul, 2020

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “TOZLU EKMEK” adlı belgesel film çalışmamda bilimsel etik kurallara ve geleneklere uygun bir şekilde metinleri hazırladım. Metinleri hazırlarken yararlandığım eserlerin tamamını kaynaklarda gösterildiği ve çalışmanın içinde kullanıldıkları ve her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım. 18.06.2020

Rabia Gizem ALPU

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

18/06/2020

Enstitümüz Sinema - TV Anasanat Dalı Sinema - TV Programı Yüksek Lisans öğrencilerinden **1755070014** numaralı **Rabia Gizem ALPU**'nun "Beykent Üniversitesi Eğitim-Öğretim Yönetmeliği"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak Enstitümüze teslim ettiği "**Tozlu EKMEK**"konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 16/06/2020 tarih ve 2020/18 sayılı toplantısında seçilen ve Taksim Yerleşkesinde/Online toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin (c) bendi gereğince (45) dakika süre ile Microsoft Teams programı aracılığıyla on-line olarak aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında "**OYBİRLİĞİ**" ile "**KABUL**" kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 4 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üyesi Ali Altan YÜCEL

(Beykent Üniversitesi)

ÜYE

Dr. Öğr. Üyesi Tarık AYLAN

(Beykent Üniversitesi)

ÜYE

Dr. Öğr. Üyesi Ülker SAYIN

(İstanbul Altınbaş Üniversitesi)

Adı ve Soyadı : Rabia Gizem ALPU
Danışmanı : Dr. Öğr. Üyesi Ali Altan YÜCEL
Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans, 2020
Alanı : Sinema-TV
Anahtar Kelime : Emek, İşçi, Taşıt Tüneli, Gurbet, Belgesel

ÖZ

“TOZLU EKMEK”

(Belgesel Film)

Belgesel, gerçek olanı ele alır. Bu gerçeğin içine her konu sığabilir. Hatta bir hedef koyup onu araştırmak gerekir. İnsan emeği çalışma hayatının temelini oluşturmaktadır. İnsan emeğinin olmadığı bir dönem yoktur.

Bu belgesel projesinde işçilerin ortaya koyduğu emek gücü anlatılmıştır. Belgesel, Çanakkale ilinde bulunan Gelibolu-Eceabat hattı üzerinde inşaatı devam etmekte olan taşıt tüneline çekilmiştir. Yol, işçi ve emek arasında kurulan bağın aralarındaki ilişkileri ele alınmıştır. Şartlar ne olursa olsun işçilerin tünel yapımında ortaya koydukları şey emektir. İşçilerin tüneli tamamlayabilmek için el birliğiyle ortaya koydukları süreçte aynı zamanlarda farklı işleri yaparak emek gücüyle yol yapımını sağlarlar. Gelişen teknolojiyle beraber işsizlik sorunu olsa da yol işçilerine her zaman ihtiyaç vardır. Çünkü tünel yapımında her ne kadar teknolojiden yararlanılsa da insan gücüne ihtiyaç duyulmaktadır. Günümüzdeki çalışma şartlarına bakıldığında zaman da tünel yapımı işçiliği çalışma zorluğu itibarıyla diğer işçiliklere göre daha ağır ve zor şartları içinde bulundurulur. Gerçekleşmesi istenmeyen ihtimallerin fazla olduğu çalışma şartları vardır. Tünel yapımı işçiliği diğer mesleklerle karşılaştırıldığında emek gücünden daha çok yararlanıldığı görülmektedir. Bu da daha çok özen, önlem ve disiplin duyulması gerektiren bir iş halini alır.

Name and Surname : Rabia Gizem ALPU
Supervisor : Dr. Lecturer Ali Altan YÜCEL
Degree and Date : Master, 2020
Major : Cinema-Tv
Key Words : Labor, Worker, Vehicle Tunnel, Foreign Land, Documentary

ABSTRACT

“DUSTY BREAD” (Documentary Movie)

The documentary deals with the real thing. It is necessary to set a target and investigate it as every subject will fit into this reality. Human labor is the basis of everything that exists in working life. There is no period when there is no human labor.

In this documentary project, the labor force put forward by the workers is explained. It was taken in the vehicle tunnel under construction on the Gelibolu-Eceabat line in the province of Çanakkale. The relations between the road, worker and labor are discussed. Whatever the conditions, the workers put forward in tunnel construction is labor. In order to complete the tunnel by the workers, they perform different jobs at the same time in the process they put together and provide road construction with labor power. Even though there is an unemployment problem with the developing technology, road workers are always needed. Because, although technology is used in tunnel construction, human power is needed. When looking at the working conditions today, tunneling workmanship has more severe and difficult conditions compared to other workmanship in terms of working difficulties. There are working conditions that are undesirable to realize. Compared to other professions, tunnel-made workmanship is a job that requires more care, precaution and discipline.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖZ.....	i
ABSTRACT.....	ii
İÇİNDEKİLER	iii
TABLO LİSTESİ	v
GÖRSEL LİSTESİ	vi
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

YAPIM ÖNCESİ AŞAMASI

1.1. EMEK	3
1.2. İŞÇİ	6
1.2.1. Sanayi Devrimi Öncesinde İşçi ve İşveren İlişkileri	7
1.2.2. Sanayi Devrimi Sonrasında İşçi ve İşveren İlişkileri	7
1.3. TÜNEL	8
1.4. TÜNEL YAPIMI İŞÇİLERİ.....	9
1.5. GURBET.....	10
1.6. KONUNUN ORTAYA ÇIKIŞI.....	12
1.7. SİNOPSİS	13
1.8. TRETMAN	14

İKİNCİ BÖLÜM

YAPIM AŞAMASI

2.1. ÇEKİM MEKÂNI.....	18
2.2. ÇEKİM İZNİ.....	18
2.3. ÇEKİM SÜRECİ	18

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YAPIM SONRASI AŞAMASI

3.1. KURGU	20
3.2. MÜZİK	20
3.3. SES MİKSAJI.....	20
3.4. RENK DÜZENLEMESİ.....	20

SONUÇ	21
KAYNAKÇA	22
EKLER	24
Ek-1: Bütçe	24
Ek-2: Set Fotoğrafları	25
Ek-3: Filmin Künyesi	27
Ek-4: Yönetmen Özgeçmişi (Rabia Gizem Alpu)	28

TABLO LİSTESİ

Sayfa No.

Tablo 1: Bütçe Özeti	24
-----------------------------------	----

GÖRSEL LİSTESİ

Sayfa No.

Görsel-1 Tünelde Çekilecek Görüntüler İçin Önceden Karar Verme.....	25
Görsel-2 Dış Çekimler İçin Önceden Planları Ayarlama.....	25
Görsel-3 Çekim Sırasında Açılan En Uzun Tünelde Çekim Yapılırken.....	26
Görsel-4 İş Akışını Bozmadan İşçilerin Çekimi Yapılırken	26

GİRİŞ

Emek, yaşamdaki temel ihtiyaçları sürdürebilmek için bir yol olmuştur. Kısacası yaşamın tek yolu emektir. Günümüzde taşıt tünellerinin yapımında işçiler, şoförler, mühendisler, mimarlar ve birçok alandan kişiler yer alır. Bu meslek sahiplerinin emeklerini de anamalcılar satın alır. Yapılan iş tamamlanınca da patronun başarısı olarak kabul edilir. Burada çalışan işçilerin kullandığı örneğin loder (yükleyici) aygıtı bile mühendislerin, fizikçilerin, mimarların ve birçok işçinin emek vererek üretmiş olduğu bir üründür. Dolayısıyla bir şekilde geriye dönüp baktığımızda pek çok insanın emeğinin üstüne bir şeyler konularak üretilmiştir. Buradaki taşıt tüneli yapımında görünmeyen yüzlerce işçinin çalışıp harcadığı emeğin ürünüdür.

Emek gücü zaman geçtikçe bir meta halini almıştır. Böylece; piyasada patron tarafından alınan emek gücüdür. Mesela bir kunduracı emek gücüyle bir ayakkabı ortaya çıkarır ve bu ayakkabının yapılışı esnasında beden ve kafa gücünü kullanır. Bu emek gücü ayakkabı yapımı bittiğinde emek olarak ortaya çıkar. Bu durumda parayla satın alınan işçinin emek gücü, metadır. Bu metanın kendisi de işçidir. Anamalcı ise bu işçiye pazarda bulur. İşçinin emek gücünün karşılığını vermeden onu çalıştırır. Böylece işçi emek gücünün karşılığını almadan anamalcıya satar.

Yol yapımında kullanılan araçları elinde bulunduran firmalar, işçilerin onlara bağlı olduklarını ve emeklerini satmalarını gerektiğini bilirler. Bu şekilde işleyen sistemle de firmalar kendi kar oranlarını düşünürler. Kar etme amacına göre de sistem düzenlenir. Böylece firma sahipleri ile işçiler arasında bir bağ oluşur. Anamalcı az maaş vererek, çalışması gerektiğinden daha fazla saat ekleyerek işçinin hakkını vermeden çalıştırmak ister.

Türkiye’de yol yapımının en zor alanlarından birisi de karayolu taşıt tüneli yapımıdır. Zamanla teknolojinin ilerlemesiyle, yeni aletlerin tünel yapımında etkisi büyük olsa da teknolojiyle beraber ilerleyen emek gücünden faydalanan ihtiyaçta azalmamıştır. Geçmişte de günümüzde de emek gücüne ihtiyaç duyulmaktadır.

Araştırmanın amacı doğrultusunda yol işçilerinin ortaya koydukları emeği taşıt tüneli yapımı aşamasını görüntüleyerek bir belgesel ile karşı tarafa aktarmaktır. Araştırmada işçilerin emek gücünün çalışma alanları olan inşa sürecinde çekilmiştir. Bu çalışma taşıt tüneli yapımı işçileri üzerinde giderek emek gücünün değerine değinmektedir. Emek gücünün işçinin yaşamındaki yerine vurgu yapılmaktadır. Emek kelimesi çok karmaşık gibi gözükse de karmaşık olmadığını ifade etmekte mümkündür.

BİRİNCİ BÖLÜM

YAPIM ÖNCESİ AŞAMASI

1.1. EMEK

Emek: Bir işin yapılması için harcanan beden ve kafa gücü; Ücret emeğin karşılığıdır. ¹ Her kelimenin toplumdaki olaylarla paralel şekilde giden bir anlamı vardır. Emek kelimesi ise en eski Türkçe kaynaklarında da geçmektedir. Emek kavramı geçmişten günümüze kadar değişmeyen tek olgu olmuştur. Emek hayatımızın her alanında karşımıza çıkar. Bir annenin yemek pişirmesi de bir ressamın resim yapması da bir fabrika işçisinin ürettiği iş de emektir. Bir amaç doğrultusunda her şekilde ortaya konulan güç emektir.

Emek yaşamımızı sürdürebilmemiz için gereken bir yol, bir araçtır. İnsan ve ona en yakın canlı türü olan hayvanı ayıran, emeği uygulamaları arasındaki farktır. Bu durumda insan ve hayvan emeğinin ayırt edici yönlerine bakmamız gerekir.

Doğa ile insanın bir arada olması bir varoluştur. Günümüz koşullarında insan yaşadığı dünyaya muhtaçtır. İnsan bu doğa içerisinde doğar, kültüre ve medeniyete ayak uydurarak büyür ve ölür. Doğa ve insan birbirinin parçasıdır. Ancak insan doğayı kendi amaçlarına göre değiştirir. Örneğin Engels göre taşların yontularak bıçak halini alması gelecek kuşaklar için önemi hiç düşünülememiş. Bu geçiş dönemi önemsiz görülse de el serbest duruma gelmişti. Kazanılan yeni beceriler kuşaktan kuşağa durmadan artarak devam etmekteydi.² Açık olarak insan doğal maddelerden yeni malzemeler üretmekteydi. Bu da emek olarak başlamıştı. İnsanın doğa ile etkileşimi farklı birleşimleri oluşturmaya başlamıştı. Her geçen gün insan ihtiyaçtan doğan yeni şeyler keşfetmeye başlamıştı.

Emek tarih boyunca hep bir iz bırakmıştır. İnsan emeği de doğasına ve uygulamalara bağlıdır. Örneğin, hayvanat bahçesinde yeni doğan bir kutup ayısı kafesinde büyürken, oynaması için verilen oyuncaklar yerine bir bidonun üstünde zıplayarak onu ezmeye veya kırmaya çalışması içgüdüselidir. Bunun sebebi ise hem

¹ TDK, Genel Türkçe Sözlük, <https://sozluk.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 03.06.2019.

² Friedrich ENGELS, *Doğanın Diyalektiği* (8. Baskı), Gelen, A., Sol Yayınları, Ankara 2006, s. 188.

ayak yapıları hem de pençeleri sayesinde buzu kırıp, parçalamak istemesidir. Bunu bir kutup ayısı diğer bir kutup ayısına öğretmez, bu içgüdüsel olarak yapılan bir eylemdir.

Açık olarak insan ve hayvan arasındaki fark genel tasarım ve bu tasarımı gerçekleştirme işidir. Hayvan doğası gereği etrafındaki doğayı içgüdüsel olarak kullanır ve değişiklik yapar. Oysa insan, doğayı kendine göre şekillendirir. İnsan ve hayvanın temel ayrımı burada başlar ve bu belirgin ayrımın oluşmasını sağlayan da emektir. Bir insan tarafından tasarlanan malzeme üstüne eklenilerek tekrar başkası tarafından uygulanıp, üstüne eklenebilir. Mesela geçmişten günümüze kadar gelen tekerlek de buna örnektir. Tekerlek uzun yıllardır kullanılmıştır ve çok fazla değişim göstererek günümüze kadar gelmiştir. İlk kullanımı kesilmiş bir ağacı yuvarlayarak kullanılırken günümüzde ise makine ve araçlarda kullanılan tekerlek vazgeçilemez bir araç halini almıştır. Kısacası bir evrim vardır. Demek ki insan emeğini ayıran bilinçli olarak kavrayarak uygulamaktır.

İnsanın doğayı koruması ve doğayı hayvanlardan daha önde kullanması emek sayesinde olmuştur. Emek insana ait olan bir özellik olarak algılanabilir. Oysaki örümcek, ağını bir dokumacı gibi nasıl yapıyorsa arı da peteğini büyük bir ustalıkla yapar. Hatta öyle bir ustalıkla yapar ki birçok mimarı utandırabilir. En kötü mimarı bile arıdan ayıran, yapıyı kurmadan önce onu zihninde kurabilmesidir.³ Hayvanlar yaratılışları gereği içgüdüsel olarak hareket ederler. İnsanlar ise bilinçli ve bir amaca yönelik hareketlerini gerçekleştirirler. İnsan yaşamı boyunca emek hep bir zorunluluk halinde olmuştur. Yapacağını önceden tasarlar, üstüne ekler ve yeniden değerlendirir. Bu durumda emek düşünme üzerinde ilerler ve emeğin sonucu ortaya çıkar.

İnsan bir başkasının yerine günlük temel ihtiyaçlarını karşılayamadığı gibi bir başka işçinin işini de hangi fiyat verilirse verilsin devralamaz.⁴ İşçinin kendisi için değil de başkası için çalışarak üretmesi anamalcı dönemde başlamıştır. Anamalcı ve işçi arasında kurulan bağ ile sınıfsal bir ilişki doğacağının göstergesidir. Böylece

³ Karl MARX, *Kapital I, Cilt* (11. Baskı), Bilgi, A., Sol Yayınları, Ankara, 2015, s. 181.

⁴ Harry BRAVERMAN, *Emek ve Tekelci Sermaye* (1, Baskı), Çidamlı, Ç., Kalkedon Yayınları, İstanbul, 2008, s. 78.

anamacılık emek gücü meta halini almıştır. Çünkü anamacı üretimde emek gücü belli bir çalışma ve belli süre karşılığında pazarda satılır ve alınır. Emek gücünün, değer yaratma gücüyle farkı vardır. İşçi emeğinin üstüne katarak ona yeni bir değer daha katar. Bu yeni değerın sahibi de her zaman anamacı olmuştur.

Artı değer, emek gücünü satın alan emeğın sınırsız çeşitlilik içinde olduğunu bilir. İşçiler emekleri karşılığı aldıkları ücretten daha çok çalışıp fazla üretim yaptıkları için ortaya artı-değer çıkmaktadır. Bu fazla üretimin karşılığı olarak işçilere verilmesi gerekirken bu fazla parayı ise anamacıların kendileri almaktadırlar. Bu durum anamacı üretimin özüdür. İşçi parasını alır, anamacı da işçinin emek gücünü alır.

Satın alınan emeğın kullanım değeri ise metaları içerir. İnsan önce metasını satar ve bir para elde eder. Sonra bundan farklı olarak artı değer sağlanır. İnsanın ürettiği emek sermayedarın sermayesini daha da büyütebilmesini sağlayan yegâne öğedir. İşçinin çalıştığı alana girdiği andan itibaren gün sonuna kadar çalışıp sarf ettiği emek gücünün sahibi anamacıdır. Anamacı sistem işçinin emek gücünden en yüksek seviyede faydalanmaktadır.

İşin bitiminin sonunda sermayedarın sermayesine bir artı-değer sağlamayan işçi ortaya bir şey koymazsa üretken işçi değildir. Artı değer üretilen yerde sadece üretken emek vardır.⁵ Bu nedenle sermayedara çalışmayan insan ne üretirse üretsin, üretken emek gücüne sahip değildir. Örneğın; bir moda evinde bulunan dikiş elemanı ve satış elemanının emeği, moda evinin sahibi için sermayeye dönüştüğü takdirde üretken bir emektir. Moda evi sahibi kendi dikip, kendi diktiği bir ürünü giyerse üretken olmayan emek olur. Ancak moda evi sahibinin ürettiği ürünler kendine para kazandırırsa moda evi için çalışan işçiler üretken işçi olurlar. Bu ürünün ticareti olmazsa üretken sayılmaz. Kısacası emeğın paraya dönüşme aşaması üretken olan emektir. Değerine değer katılmasıdır. Bu yolla işçiler sermaye için 'üretken' işçi olmuş olurlar.

⁵ Michael A, LEBOWITZ, *Kapital'in Ötesi* (1, Baskı), Geniş, A., Phoenix Yayınevi, Ankara, 2006, s. 183.

1.2. İŞÇİ

Tünelin yapımının oluşumu sırasında içeri girildiğinde, gözlemlenen işçinin emek gücüdür. İşçi yaşamını sürdürebilmek için emek gücünü pazarda satar. Bu sattığı emek gücünün tamamı bir süreliğine anamalcıya aittir. Bu oluşum sırasında her zaman artı değer ortaya çıkmaktadır. Artı değerde haksız kazanç elde etme burada çalışma süresinin uzatılmasıyla elde edilmektedir.

Artı değer, işçinin verebileceği emek gücünden daha fazlasını isteyerek, anamalcı tarafından bu fazla emeği sahiplenerek çıkar sağladığı ekonomik bir yöntemdir. Son zamanlarda emek gücü kullanım değeri yükselmeye başlasa da işçinin emeğinin aldığı ücret artmak yerine azalmıştır.⁶ İşçi fazladan verdiği emek gücünün maddi veya manevi karşılığını alamazken, patronlarının bunu emek vermeden elde ettiği haksız kazançtır. Bir işçinin bir çalışma günündeki vereceği emek saati durağandır. Bu durağan çalışma saati patronları tarafından değişkenlik gösterebilir. Buradaki çalışma saatlerini daha da yukarı çıkartarak daha da fazla emek gücünden yararlanılması artı değerdir. Kısacası çalışma saatinin arttırılması ile o aradaki emeğin karşılığı verilmezse, artı değerde o kadar çok artacaktır. Böylece de anamalcı sistem çalışma süresini arttırmanın çözüm yolunu arar. İşçi, çalışma saati boyunca devamlı başka bir biçime geçer. Artık kendini yenileyen ve yeni şeyler öğrenebilen bir işçi olmaktan çıkar ve makineleşmiş bir işçi halini alır. Bir işçinin emeği yitirilir, meta halini alır.

Anamalcı sistem içerisinde işçiye verilen iş, patronların karlarını arttırabilmesini gerektirir. Bir iş demek insanlara yararı dokunabilecek hizmetlerin üretilmesi demektir. Sermayeye patronlar sahip oldukları için işi kurduktan sonra işçinin emek gücünü satın alır. İşçiler anamalcılıkla birlikte kölelere bakıldığında daha özgür gibi gözükseler de anamalcı toplumda hayatta kalabilmeleri için emek güçlerini üretim araçları sahiplerine satmaktan başka çözüm yolları yoktu.⁷ İşçi ise yaşamını sürdürebilmek için çalışmakla yükümlüdür. Eğer işçiler çalışmazsa yaşamını sürdüremez ve temel ihtiyaçlarını karşılayamazlar. Yani patronun işçiye, işçinin de işe ihtiyacı vardır. İşçi bu durumda çalışmak zorundadır.

⁶ HARVEY, *a.g.e.*, ss. 190.

⁷ Erkan AYDOĞANOĞLU, *Fabrikada Emek Denetimi* (1. Baskı), Evrensel Basım Yayın, İstanbul, 2011, s. 9.

İnsanoğlu her yaşadığı dönemde ihtiyaçlarına göre işlerde çalışmıştır. Zamanla iş kavramı değişmiş, işçi ve patron kelimeleri arasında ekonomik zorunluluğunda getirdiği bir ayrım oluşmuştur. Günümüzdeki çalışma hayatı da Sanayi Devriminin yapıtıdır. Çalışma hayatını, işçi ve patron ilişkilerinin gelişimini iki ayrı başlık altında toplayabiliriz.

1.2.1. Sanayi Devrimi Öncesinde İşçi ve İşveren İlişkileri

Sanayi devrimi öncesi dönemi; İlk Çağ ve Orta Çağ içine alır. Bu dönemlerde yaşayan insanlar, doğal olarak işleyen sistemde, ihtiyaçlarını karşılayabilecek kadarı yeterli oluyordu. Tek kaygıları günlerini idame ettirebilmektir. Bu dönemin en belirgin özelliği çalışma hayatını alt tabaka (köle) ve üst tabaka (efendi) olarak ayrıştırmasıdır.

O dönemde kölelerin emek gücünden faydalanan kişiler efendi olarak isimlendirilirdi. Köleler bu toplumlarda efendilerine beden gücüyle hizmet eden kişilerdi. Emeğin karşılığını alabilmek için girdiği bu mücadelede kendi özgürlüğünü kısıtlayan kölenin tüm kazancına efendisi el koyabilirdi. Kölelerin efendilerinden pay isteme hakları yoktu. Bu efendi-köle ilişkisi günümüzde bitmiş gibi gözükse de bütün sınıflı toplumlarda karşımıza çıkar.

Orta Çağ'da geçim kaynağı olarak tarımcılıkla uğraşan insanoğlu ilk başlarda kendine yetecek kadar ekim yapsa da bu durum ihtiyacın ötesine geçmiştir. Böylece toprağın artı ürününü üst tabaka sahiplenmiştir. Kölelik sistemi de fazla üretimi doğurmuştu. Bu sebeple özetlersek sanayi devrimi öncesi dönemde emek gücü ve işçi sınıfından bahsetmek mümkün değildir.

1.2.2. Sanayi Devrimi Sonrasında İşçi ve İşveren İlişkileri

Sanayi devrimi, 1768'de buhar makinesinin icat edilmesiyle başlasa da gözle görülür etkileri on dokuzuncu yüzyılda ortaya çıkar. Sanayi devrimiyle birlikte insan gücüne ve hayvan gücüne bağlı kalmadan makine gücünün hâkim olduğu üretime geçilmiştir. Buharla çalışan makinelerin seri üretimine geçilmesiyle daha da önem kazanmıştır. Hiç makine kullanmayı bilmeyen işçi bile makineyi basit ve sabit hareketlerle kullanabilir hale gelmiştir. Bu dönemde köyden kente göçün başlaması iş gücünün artmasına neden olmuştur. İnsanlar artık kentte pazara üretim yapan

fabrikalarda çalışmaktadır. Bu sebeple işçiler rekabetin oluşmaya başlamasıyla parçalanmış bir kitle içindedirler.

İşçilerin bu dönemde emek hakkında kötü düşünceleri vardı ve hiçbiri işsiz kalmak istemiyordu. Her bir işçinin bakmakla yükümlü olduğu bir ailesi vardır. Bu işçiler ailesine bakmak ve onların geçimini sağlamak zorundadırlar. Bu sebeple işsiz kalıp, ailesine bakamayacak duruma düşmek istemezdi. Patronların bu düşünceleri bilmesi, işçilerin emek gücünden iki katı yararlanmaya başlamalarına yol açmıştır. Maddi güçlüklerle manevi zorluklarla ihtiyaçlarını yettirebilmek için verdikleri fazladan emeğe patronları el koyabilmektedir.

Bu dönemlerde makinelerin gelişmeleriyle işçiye ihtiyaç olunmadığı düşünülse de ilerleyen zamanlarda üretime ihtiyaç duyulmasıyla insanın emek gücü vazgeçilmez bir hal almıştır.

İşçi buraya kadar anlatılanlardan yola çıkarak emeğinden başka takas edebileceği bir şeyi kalmayan insandır. Bu durumda hiçbir üretim aracını elinde bulundurmadığından ve temel yaşam ihtiyaçlarını da sağlamak zorunda olduğundan para karşılığı emek gücünü satmak zorunda kalan kişiye işçi denir. Burada önemli olan kısım işçinin emeğidir.

İşçi sınıfı 18.yy'da sanayi devrimi sonucunda ortaya çıkmıştır. İşçi sınıfının sanayi devriminde ortaya çıkmasının ardından anamalcılık da ortaya çıkmıştır. Sanayinin gelişimi işçinin emeğine ihtiyaç duyulmakla beraber onların yaşam şartlarını en aza indirerek eşitlemiştir.

1.3. TÜNEL

Tüneller, karayollarının tamamlayıcı bir kısmını oluşturmaktadır. Son yıllarda nüfus artışının getirdiği hızlı kentleşme karayolunun önemini arttırmıştır. Her ne kadar yeni teknolojiler ortaya çıkıp işçi sayısında azalmalar yaşansa da karayolları yapımında halen insan emeğine ihtiyaç duyulmaktadır.

Tünellerin, ulaşım alanında önemli bir rolü vardır. Karayollarının bir parçasını oluşturan tüneller mesafeleri kısaltarak ulaşımı daha kolay hale getirmektedir. Sanayinin gelişmesiyle otomobil sektörü de gelişmeye başlamış ve

farklı ulaşım yollarına ihtiyacı doğurmuştur. Günümüz çalışma koşullarında yeraltı ve yerüstü olarak yol yapım işçiliği ayrılmaktadır. Yeraltı tüneline çalışma şartlarıyla yerüstündeki çalışma şartları kıyaslanamayacak şekilde olsa da işçilerin ortak yolla ortaya koydukları emek gücüdür.

Tünelin kullanım alanlarını ve tarihini ele aldığımızda ne var ki buradaki en önemli ve değişmeyen tek şeyin emek gücü olduğu anlaşılmaktadır. Yapılan tüneller insan eliyle yapılmıştır. Çevresi kapalı olan karayolu tünel inşasında görece daha zorlu bir işçilik gerektirmektedir.

1.4. TÜNEL YAPIMI İŞÇİLERİ

İnsanlık tarihine bakıldığında yolun önemini anlamaktayız. Yol, bir yerden bir yere ulaşımımızı sağlayan unsur olmasının yanı sıra ticaretin yaygınlaşmasına, dinlerin yayılmasına, pazarın büyümesine, hammadde ve malların taşınmasına, kültür etkileşimine imkân sağlar. Kısacası yol, insanlığın gelişmesindeki en temel unsurdur.

Türkiye’de yol işçileri 1950 yılında KGM’nin çatısı altında toplanmıştır. Bu yıldan önce ise bağlı oldukları bir kurum yoktu. Binlerce km yol yapan KGM durmadan ihtiyaç doğrultusunda yol yapmaya devam etmektedir. KGM’nin devlet merkezi yönetim bütçesi oranına bakıldığında 1950 yılında %4,1, 1960 yılında %13,3, 1955 yılında %11, 1970 yılında %7,7, 1980 yılında %4,1, 1990 yılında %2,8, 2000 yılında ise %1,2 olduğu görülmektedir.⁸ Bu oranlara baktığımızda 1955 ve 1970 yılları arasında aldığı payın oranının çok fazla olduğu görülmekte ve karayolları uzunluğunun da bu yıllarda arttığı anlaşılmaktadır. Bu artan yol uzunluğunun oluşması yol işçisine olan ihtiyacı doğurmuş ve istihdam ortaya çıkmıştır. Günümüzde durmadan yol yapmaya devam eden Karayolları Genel Müdürlüğü, yol işçilerinin en büyük işverenlerinden birisi haline gelmiştir.

Tünel yapımı işçiliğine bakıldığında diğer inşaat işçiliklere göre daha zor olan çalışma koşulları işçinin daha dikkatli ve birbirleriyle daha uyumlu bir şekilde

⁸ Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Karayolları Genel Müdürlüğü, Bütçe Ödenekleri, <https://www.kgm.gov.tr/Sayfalar/KGM/SiteTr/Kurumsal/Butce.aspx>, Erişim Tarihi: 03,03,2019.

olmasını gerektirir. Hem yol yapımı hem de tünel yapımı işçinin emek gücü açısından günümüz çalışma koşullarında farklı bir yere sahiptir.

1.5. GURBET

İşçi ilk iş gününde gurbette işe başladığında özlem, yabancılık ve yalnızlık gibi duygu değişimlerini yaşar. Gurbetteki işçiler tünel yapımında emeklerini ortaya koymaktadırlar. İş bulmanın zorluğu olunca işçiler gurbette çalışmaya devam ederler. İşçi evinden ve ailesinden uzakta gurbette yaşamayı öğrenmek zorunda kalır. Annesi, babası, eşi, çocukları, genciyle yaşlısıyla yanında yakını olmadan gurbette çalışmaya gider. İşçi gurbette çalışmaya giderken aslında arkasında bırakıp gittiği bakmakla yükümlü olduğu ailesine bakıp, para biriktirip, tekrar ailesinin yanına dönmek ister.

İşçinin gurbette işe gittiği ilk gün hem ailesinin hem kendisinin hayatını doğrudan etkileyen bir hüznün olur. Geride bırakılan hüznün olsa da ailesine bakabilmek için her işçi gurbet acısına dayanır. Gurbet işçilerinin yaşamlarına devam edebilmeleri, ihtiyaç duydukları parayı kazanabilmeleri ve ailelerine yardımcı olabilmeleri emek gücüyle verdikleri mücadeleye bağlıdır.⁹ Gurbete tünel yapımına gelen her işçi ailesi gibi olacak yeni insanların arasına katılır. Evlerinden çok uzakta olan işçiler hemen hemen her şeyi burada birlikte vakit geçirdiği iş arkadaşlarıyla paylaşır. Türkiye'nin dört bir yanından gelen bu işçilerin işi gereği artık tek ilgi odakları tünel yapımı olur. İşçi bir anlığına da olsa çalıştığı saniyelerde aslında geride bıraktığı gerçekleri unutuyor. İşçi gurbette çalışmaya geldiği bu yerde ona her şey yeni ve memleketinden farklı gelir. İşçi bu tür yeniliklerle başa çıkamayacak gibi olsa da yeni tanıştığı insanlar ailesi gibi olur.

Tünel yapımında her işçinin derin bilgi gerektirmeyen bir işi vardır. Tekrara dayalı, monoton, alışkanlık yapan ve kendilerine yetecek kadar para kazandıran bir iştir. Ülkenin hemen hemen her kesiminde gurbetçilik geçmişten günümüze kadar

⁹ David HARVEY, *On Yedi Çelişki Ve Kapitalizmin Sonu* (1, Baskı), Soğancılar, E., Sel Yayıncılık, İstanbul 2015, s. 194.

süre gelmektedir.¹⁰ İşçi her gün burada ailesini geçindirebilmek için gurbette çalışmaya devam eder. Burada işçilerin birçoğu tünel yapımına başladığı günden itibaren uzun süre boyunca burada kalmaktadırlar. Türkiye'nin her bir köşesinden gelen işçilerin tünel yapımında bir görevi vardır. Bu işçiler ailelerine bakabilmek ve para kazanabilmek için gurbet yolunda alınlarının teriyle tünelde çalışmaya devam ederler.

Tünel yapımında çalışan birçok işçi çoluğunun çocuğunun rızkı için çalışmaya gurbete gider. Her işçinin ortak hayali ise kendisinin yaşadığı zorlukları çocuklarının yaşamamasıdır. Burada çalışan işçilerin tek bir ortak noktası vardır; ailesinin geçimini sağlayabilmektir. Hemen hemen her işçinin ayrılmak istemediği ailesi ve geride bıraktığı birçok hayat hikayesi bulunur.¹¹ İşçi her şeyi geride bırakır, anılar, sevgiler, alışkanlıklar kısacası artık evinden çok uzaktadır.

Her işçinin gurbette çalışmaya başlamasıyla ortaya çıkan tema gurbet ve emek gücü olur. Burada çalışan işçiler dağları delerek Türkiye'nin ulaşımına daha çok katkı sağlamaktadır. Gurbete çalışmaya giden her bir tünel işçisinin ayrı bir hayat hikayesi vardır. Aylarca belki yıllarca aile ocağından uzakta ülkemizin ulaşım bandını kısaltmak için çalışmaktadırlar. Tünel işçileri geçilmesi kolay olmayan dağların arasından geçerek ulaşılması zor yerleri kolay hale getirmektedir. Her bir dağın tünel için açımı devam ettikçe içerideki ışıktaki karanlığa doğru devam etmektedir.

İşgücü sayesinde köyden kente göç vardır. Her işçi kendi ailesine daha iyi bakabilmek için yeni hayatlarına alışmaya başlar. Burada yaşanan köyden kente göçün en önemli nedeni iş paylaşımı ile toplu bir üretim olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.¹²

¹⁰ Yiğit Akın, Erken Cumhuriyet Dönemi Emek Tarihçiliğine Katkı: Yeni Yaklaşımlar, Yeni Kaynaklar, http://psi421.cankaya.edu.tr/uploads/files/Akin%2C%20Yeni_Kaynaklar_Yeni_Yaklasimlar_Erken_C--emek%20tarihciligi.pdf, 21.06.2020

¹¹ Mehmet Gökhan Genel, Almanya'ya Giden İlk Türk İşçi Göçünün Türk Basınındaki İz düşümü, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/178223>, 21.06.2020

¹² Ertuğrul Güneşçi, *Köyden Kente Göçün Köydeki Ve Kentteki Yansımaları: Akpınar Köyü Üzerine Bir Değerlendirme*, Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, Cilt No2. Sayı No2.,1-9 http://sobiad.org/eJOURNALS/dergi_SBD/arsiv/2010_2/06ertugrul_guresci.pdf, 21.06.2020

Tünel yapımında çalışan işçilerin kalıcı olarak çalıştıkları sabit bir iş yerleri yoktur. Bu sebeple tünel yolu yapımında çalışan işçilerin ortak noktası sürekli gurbette olmalarıdır.

1.6. KONUNUN ORTAYA ÇIKIŞI

Çanakkale denildiği zaman unutulmayan zaferler unutulmayan hikâyeler ve unutulmayan şehitler, kahramanlıklar ilk akla gelir. 2016 yılında yaptığım yolculuk sırasında keşfettiğim Çanakkale ili sınırları içerisinde yapılan taşıt tüneline çektiğim fotoğraflar oldukça beni etkilemişti. Her bir işçinin yüzündeki çizgilerin aslında bir hayat hikayeleri olduğunu bana göstermişti. Hem işçilerin hayat hikayeleri hem de ortaya koydukları emek gücü ve gurbet hakkında sohbet ederken bende belgeseli çekme isteği uyandırdı.

1.7. SİNOPSİS

Günümüzde şehirlerin büyümesiyle nüfus artışı nedeniyle karayolu tünelleri en önemli yollardan biri haline gelmiştir. Türkiye'nin coğrafi yapısı sebebiyle yaygın olarak inşa edilen taşıt tünelleri ulaşım yönünden büyük kolaylıklar sağlamaktadır. Bu sayede taşıt tüneli ulaşımıyla uzak mesafeler kısa bir sürede kat edilebilmektedir.

Bu belgesel Gelibolu Eceabat arasında yapılan taşıt tünelinin arkasında yatan emek gücünü konu almaktadır. İşçi burada yaşamını sürdürebilmek için çalışır ve bunun karşılığı olarak parasını alır. Bu iki durumda da ortaya çıkan işçinin emeğidir. İşçi firması tarafından gönderilen bu taşıt tünelin yapımı bitene kadar çalışır ve emek gücünü sürekli sürdürür. Bu tünelin başlangıcından bitişine kadar bakıldığında işleyen sistem emeğin gücüdür. Belgesel de işçilerin gurbette çalışırken yaşadıkları zorluklara yer verilmiştir.

1.8. TRETMAN

Yaşadığımız bu dünyada istediğimiz bir yere çok kısa bir süre içinde varılabilmektedir. Nüfusun artışıyla birlikte yola duyulan ihtiyaç her geçen gün giderek daha da artmaktadır. Artık dağların üstünden değil, içlerinden geçilerek bu ihtiyacın karşılanması için çalışılmaktadır.

Bir yol güzergahını oluştururken doğal bir engelin aşılmasında ilk akla gelen temel yapılar tünellerdir. Tüneller, insanoğlunun tasarlayarak emek gücüyle yaptıkları inşalardır.

Çanakkale ilinde bulunan Gelibolu-Eceabat arasında yer alacak karayolu taşıt tüneli bölünmüş yol olarak projelendirilmiştir. Burada çalışan işçiler Türkiye'nin dört bir yanından gelerek bakmakla yükümlü oldukları ailelerine bakabilmek için ekmek parası peşinde koşan tünel işçileridir. Haftalarca, aylarca hatta yıllarca evlerinden ve ailelerinden uzakta çalışmaktadırlar.

Tünel işçiliği denildiği zaman her meslek grubundan işçi vardır. Kimi dağı deldikten sonra demir çubuğu hazırlar, kimi yol için dışarıda taşları örer. Hepsinin işçiliğinin kendi içinde zorlukları görülmektedir. Bu işçilere bakıldığı zaman işleri ne kadar zorlu olsa da işçi ailesinin geçimini sağlamak zorunda olduğu için çalışmaya devam eder.

Yol uzunluklarını veya yol engellerini aşmada gerek köprülerin gerekse karayolu tünellerin büyük ölçüde önemi vardır. Burada büyük bir emek gücü vardır. İşçiler tüm güçleriyle birbirlerinin yüksek sesleriyle orantılı gidecek şekilde hayatları pahasına orada bir emek sarf ederek çalışırlar.

Tünel açma makinesi dağı delip tünelin yapımında en büyük etkenlerden biri gibi gözükse de işçinin burada verdiği emek gücü kıyaslamada belli olmasa da daha da etkilidir. Dağı metrelerce oyarak içine girilmektedir. Gün yüzünden bir anda karanlık bölgeye doğru geçerek işçiler çalışmaktadırlar. Orada işçiler alın terlerini akıtarak işlerini yapmaktadırlar. Bu tünelin yapımının tamamlanması için çok fazla emek gücü gerektiği gibi, işçilerin de çok dikkatli davranmaları da gerekmektedir.

Her tünel işçisi gurbette çalışmaya gitmeden önce ailelerinden helallik alarak yola koyulurlar. İşçi alın teriyle parasını kazanabilmek için burada emeğini sarf eder.

Gurbette alışan işçilerin konaklayabilmesi için tünel yakınlarında konteynırları bulunmaktadır. O konteynırlar artık işçilerin evi olmaktadır. Burada televizyonlarını izlerler, kıyafetlerini yıkarlar, her şeyini evinde gibi hissettikleri bu yerde yaparlar. Gün sonunda ise yorgunluklarını atabilmek için yataklarına uzanırlar.

İşçiler için gurbette zorlu şartlarda çalışmak onlara farklı bir dünya gibi gelmektedir. Kendisinin ve ailesinin geçimini sağlayabilmesi ve ekmek parasını alın teriyle çıkarabilmesi için zorluklara göğüs gererek içine başlamaktadır. İşçiler her ne kadar gurbette zorlansalar da işlerini severek yaptıkları görülmektedir.

Aılmaya devam eden dağın içinde çalışan işçiler önceden iş kıyafetlerini giyip az da olsa aydınlatılmış dağın içine doğru ilerlemeye devam ederler.

Her işçi vardiyasına başlamadan önce iini bir korku sarmaktadır. İşçiler dağın içindeki mesaileri bitirip gün ışığına çıktıklarında kendilerini yeniden doğmuş gibi hissederler.

Farklı farklı insanlarla burada tanışırlar. aylarını birlikte yudumlar ve sonra tekrar işlerine kaldıkları yerden devam ederler. Her işçinin bir görevi vardır ve bu işçiler birbirleriyle bağlantılı iş yaparlar.

Birçok işçi birbirleriyle bağlantılı işleri yaparak çalışmaktadırlar. Birlikte yedikleri yemekleri, içtikleri ayı bile paylaşırlar. Herkes birbiriyle dertlerini, üzüntülerini, mutluluklarını, heyecanlarını paylaşırlar. Yeri geliyor gurbette olduklarından dolayı kendi evlatlarının sorunlarını çözüp yardımcı olamıyorlar. Hatta evlatlarının veli toplantısına gidemiyor, daha zcs ise evlatlarının en mutlu günü olan düğünlerine bile gidemeyen işçiler vardır. Bir yakınını kaybettiğinde dahi cenazesine gidememek işçinin kaderinde var.

Tünel yapımında işçilerin emek gücünün katkısı çok büyüktür. Tünel açılımında mesafeler uzadıkça uzar. İçeride yakılan ışıklar ve yapılan havalandırma sebebiyle yorgunlukların gün ışığı olan bir köşede dinlenerek, çay molalarını

yapabiliyorlar. Açık alana çıkmadan da gürültülü, dumanlı yerde bir yandan işlerini yaparken bir yandan da yorgunluklarını atabiliyorlar. İşçilerin çalışma ortamına bakıldığında günlük çalışma alanları en ağır koşullara sahiptir. Buradaki işçiler emek gücüyle alın teriyle paralarını kazanıyorlar.

Tünelde çalışan işçilerin tünelin içinde ve dışında çalışma şartlarının zorlukları görülmektedir. Gerek yaptıkları işleri anlatırlar gerekse ailesi hakkında gurbette çalışmanın zorluklarından bahsederler. Çalışma zorluklarından kolaylıklarına kadar ekranda hepsi gösterilmektedir. Bu tünel işçiliğinde çalışmış 6 aylık da 30 yıllık da işçiler vardır. Her işçinin ailesine duyduğu özlem gözlerinden anlaşılmaktadır.

Uzun yollardan gelip ailesini, arkadaşlarını geride bırakıp dağın içinde ya da dışında alın teriyle ekmek parasını kazanan işçilerin görüntüsü görülmektedir. İşçilerin gözlerinde bir umut bir hüznün akıp gitmektedir. İşçilerin içi aile özlemiyle doludur.

Bu karayolu tüneli parça parça dağlardan geçerek açıldığı için her bir dağdaki tünelin açılımı bittiğinde o kısımda çalışan işçilerin içlerinin ferahladığı görülebiliyor. Bu aşamaya kadar orada çalışan işçiler emeklerinin karşılıklarını alıyorlar ve bizlere ulaşımı daha kolay hale getiriyorlar.

Tünelin çalışma alanını birebir yerinde görerek zorlu şartlarını yerinde gözlemlenmektedir. Zor şartlar altında alın teriyle paralarını nasıl kazandıklarına şahit olunmaktadır. Günün sonunda işçi alın teriyle parasını kazanmış bir şekilde tünelden çıkar.

Bu çalışma şartlarının zorluğu da onlara sorulduğunda insan zamanla alışıyor cevabı vererek çalışmalarına devam ederler. Burada alın teri, emek gücü vardır. İşçiler her geçen günün sonunda şükrederek günlerini bitirirler.

Kendi içinde zor bir meslek olan tünel işçiliği çok dikkat istemektedir. Yaşadıkları zorluklara rağmen birbirleriyle dertleşirler. Yeri gelir yorgun bedenlerini dinlendirirler, yeri gelir ısınmak için mola verirler. Sonra baretleri ve çizmeleriyle tekrar işlerine devam ederler.

Her geçen gün tünel yapımı az da olsa ilerlemektedir. Her işçinin tek hayali ise tünelin yapımının bitmesinin ardından ailesine, arkadaşlarına, sevdiklerine kavuşmaktır.

İşçiler sıcak soğuk veya gece gündüz demeden durmaksızın tünel yapımında yolları kısaltmaya devam etmektedirler.

İKİNCİ BÖLÜM

YAPIM AŞAMASI

2.1. ÇEKİM MEKÂNI

Çekimler Çanakkale ilinde bulunun Gelibolu Eceabat karayolu üzerinde taşıt tünelinin yapımı aşamasında, tünel girişi, işçi konteynırları ve tünel içi çalışma yapılan kısımlarda gerçekleştirilmiştir.

2.2. ÇEKİM İZNİ

Mekân analizi ve çekim izni için konuşılmaya gidildiğinde izin belgesine ihtiyaç duyulmamıştır. Bu belgeselin çekim sürecinde de yazılı bir izin talep edilmemiştir.

2.3. ÇEKİM SÜRECİ

Belgeselin odak noktası işçinin yaşam şartlarını sürdürebilmesi için emeğini satmasıdır. Etrafımızda gördüğümüz nerdeyse her şey emek ile elimize geçer. Emek ürünü olan yerlerden biri de taşıt tünelleridir. Gelibolu Eceabat arası yapılan tünel seçilerek konu üzerine odaklanılmıştır. Çekim öncesi bir konu önerisi hazırlandı ve işçilerin yaşam zorluklarını anlattıkları inşaat alanı çevresinde çekimler gerçekleştirilmiştir.

Çekim öncesi mekân analizi yapılırken hem işçilerin emek gücü hem de tünel yapımı ile ilgili araştırmalar yapılmıştır. Konu özeti çekim öncesinde yazılmasına rağmen çekimler işçilerin doğal çalışma şartlarıyla gerçekleştirildi.

Belgeselin çekileceği taşıt tüneli bölümler halinde açılmaktadır. Bu açılmaya devam eden bölümlerdeki tünellerin her birinde farklı işçiler çalışmaktadır. Çekimlerin gerçekleştiği zaman dilimindeki yapımı devam eden en uzun mesafeye sahip olan tünel de incelemeler ve çekimler gerçekleşmiştir Burada çekim mekânı belirlendikten sonra oradaki işçilerle konuşulmuştur. Bu belgeseldeki süreçte bağımsız ve iş etiğine bağlı kalınarak konu anlatılmaktadır. Bu sebeple taşıt tüneline işçilerin doğal çalışma şartlarında, ısınma yerlerinde veya yemek yerlerinde konuşularak, samimi bir ortam içinde gerçekleştirildi.

Çekim öncesi mekân analizi yapılırken hem işçilerin emek gücü hem de tünel yapımı ile ilgili araştırmalar yapılmıştır. Konu özeti çekim öncesinde yazılmasına rağmen çekimler işçilerin doğal çalışma şartlarıyla gerçekleştirildi.

Belgesel filmimin çekimleri Kasım 2018 ve Şubat 2019 tarihleri arasında gerçekleştirilmiş; kurgusu ise Nisan 2019 tarihinde tamamlanmıştır. Taşıt tüneli yapımında çalışan işçiler bağlı oldukları firmalar tarafından yer değişiklikleri yapıldığı için bazı işçilerle çekimlerimiz tamamlanamadığı için çekim süresi uzamış ve bu kişilere filmde yer verilmemiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YAPIM SONRASI AŞAMASI

3.1. KURGU

Belgesel filmin çekimleri tamamlandıktan sonra ham görüntüler iki hard diske aktarılmıştır. Diske aktarılan ham görüntüler düzenli bir şekilde dosyalara ayrılmıştır. İlk başlangıç olarak belgeselin 2 dakikalık fragmanı kurgulanmıştır. Daha sonra Adobe Premiere Pro programıyla kurguya başlanarak belgeselin kaba kurgusu yaklaşık iki haftada yapılmıştır. Belgeselin kaba kurgusundan sonra tez danışmanının uygun bulmasından sonra ince kurgusuna geçilerek yaklaşık dört haftada kurgusu tamamlanmıştır. İlk kurguda konuşan kişinin kim olduğu anlaşılmamaktadır. Bu sebeple konuşan kişinin kim olduğunun belli olması için yakın çekim görüntüleri eklenmiştir. Tanıtıcı yazılar da yazılmıştır.

3.2. MÜZİK

Belgesel filmin müziği “Nermine Memedova ve Sinan Seid- Evlerinin Önü Yonca” ve “Armenian Duduk” olarak seçilmiştir. Belgeselin vermek istediği mesajı bozmadan doğal seslere ek olarak müzik eklemesi yapılmıştır. İnsan ilişkilerini anlatan görüntülere daha etkili olabileceği için müzik kullanmıştır.

3.3. SES MİKSAJI

Çekimler sırasında işçilerin doğal ortamında kaydedilen sesleri kurguda görüntülerle eş zamanlı olarak birleştirilmiştir. Ek olarak çekim sırasındaki sesler ile eklenen sesler aynı ses seviyesine getirilmiştir.

3.4. RENK DÜZENLEMESİ

Renk düzenlemeleri Adobe Premiere Pro programında yapılmıştır. Çekimlerin gerçekleştiği mekânda ışığa dışarıdan müdahale edilemediği için genel atmosferi bozmayacak şekilde düzenleme yapılmıştır.

SONUÇ

Bu belgesel filmde taşıt tünelinin yapımı sağlayan işçilerin burada ortaya koydukları emek gücü ve gurbet anlatılmıştır.

Tüneller artık son yıllarda ülkemizde ve dünyada pek çok ulaşım hattında vazgeçilmez bir inşaat sahasına dönüşmüş ve pek çok insan için geçim kaynağı haline gelmiştir. Ayrıca tüneller doğa ve ağaç katliamının da önüne geçmiştir ve insanların hayatını her anlamda ulaşım açısından kolaylaştırmıştır. Bu tünellerin inşaatında çalışan insanlar arasında yaklaşık otuz yılı aşkın süredir tünel inşaatında çalışan ve kendini bu tünellere ait hissedenden insanların hikâyeleriyle doludur. Mutluluklarını ve hüznlerini hayata dair umutlarını burada paylaşırlar. Tünel inşaatları orada çalışan insanlar için bir yuvadır. Çünkü o insanlar ailelerinden uzakta ve zorlu şartlarda çalışmaktadırlar. Kimi toprağını kimi ailesini geride bıraktı. Gurbette çalışan bu işçiler tünel inşasının bitiminden sonra ailelerine kavuşmanın hayaliyle bilmedikleri bir yerde yeni tanıştıkları insanlarla iyi ve kötü, kolay ve zor ayırt etmeksizin tünel yapımında dur durak bilmeden var gücüyle çalışırlar.

İşçiler çalışmaya başlamadan önce hayatlarını birbirine emanet ederek işe koyulurlar. Eceabat Gelibolu arasındaki bu tünelin yapımı da Türkiye'nin çeşitli yerlerinden gelen insanların ve o insanların farklı hikâyelerinin birleştiği gerçek bir hikâyedir. Kimi yeni evlenmiş, kimi çocuklarından uzak yaşamak zorunda kalmıştır.

İşçilerin yol yapımı sürecinde gerçek yaşamlarını anlatmaları belgeselin en temel ögesi olmuştur. İşçilerin gerçek hayat hikâyeleri anlatılarak devam edilmiştir. Zor koşullarda çalışarak işlerini sürdürmektedirler. Taşıt tüneli aşamasında işçilerin verdiği emek gücü ortaya konulmaktadır.

İşçilerin emek gücünü ortaya koyarak çalıştığı bu inşaatla ağır araçlar kullanılmaktadır. Tünelin yapımının bitmesinin ardından yol açısından büyük önem taşıması beklenmektedir.

KAYNAKÇA

Kitap

Aydoğanoglu. E.. **Fabrikada Emek Denetimi** (1. Baskı). Evren Basım Yayınevi. İstanbul. 2011.

Braverman. H.. **Emek Ve Tekelci Sermaye: Yirminci Yüzyılda Çalışmanın Değersizleştirilmesi** (1. Baskı). Çıdamlı. Ç.. Kalkedon Yayınları. İstanbul. 2008.

Engels. F.. **Doğanın Diyalektiği** (8. Baskı). Gelen. A.. Sol Yayınları. Ankara. 2006.

Harvey. D.. **On Yedi Çelişki ve Kapitalizmin Sonu** (1. Baskı). Soğancılar. E.. Sel Yayınları. İstanbul. 2015.

Hobsbawm. E.. **Sermaye Çağı** (6. Baskı). Şener. B.. Dost Yayınları. İstanbul. 2009.

Lebowitz. M.. **Kapital'in Ötesi: Marx ve İşçi Sınıfının Politik İktisadı** (1. Baskı). Geniş. A.. Phoenix Yayınevi. Ankara. 2006.

Marx. K.. **Kapital I: Kapitalist Üretimin Eleştirel Bir Tahlili** (11. Baskı). Bilgi. A.. Sol Yayınları. Ankara. 2015.

İnternet Kaynağı

Akın, Y. **Erken Cumhuriyet Dönemi Emek Tarihçiliğine Katkı: Yeni Yaklaşımlar, Yeni Kaynaklar,**
http://psi421.cankaya.edu.tr/uploads/files/Akin%2C%20Yeni_Kaynaklar_Yeni_Yaklasimler_Erken_C--emek%20tarihciligi.pdf, (Erişim Tarihi: 21.06.2020).

Genel, M., **Almanya'ya Giden İlk Türk İşçi Göçünün Türk Basınındaki İzdüşümü**, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/178223>, (Erişim Tarihi: 21.06.2020).

Güreşçi, E., **Köyden Kente Göçün Köydeki Ve Kentteki Yansımaları: Akpınar Köyü Üzerine Bir Değerlendirme**, Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, Cilt No2.SayıNo2.,1-9,
http://sobiad.org/eJOURNALS/dergi_SBD/arsiv/2010_2/06ertugrul_guresci.pdf, (Erişim Tarihi: 21.06.2020).

Türk Dil Kurumu. **Genel Türkçe Sözlük**. <https://sozluk.gov.tr/>. (Erişim Tarihi: 03.02.2019).

EKLER

EK-1: BÜTÇE

Bütçe Özeti

1- Yapım Öncesi Giderleri	1.000
2- Yemek Giderleri	500
3- Nakliye Yol Giderleri	1.500
4- Seyahat ve Konaklama	2.000

Yapım Evi Servisi	1.000
Sigorta	0
Net Toplam	0
Kdv %18	Dahil
Brüt Toplam	6.000

Tablo 1: Bütçe Özeti

EK-2: SET FOTOĞRAFLARI

Görsel-1 Tünelde çekilecek görüntüler için önceden karar verme

Görsel-2 Dış çekimler için önceden planları ayarlama

Görsel-3 Çekim sırasında açılan en uzun tünelde çekim yapılırken

Görsel-4 İş akışını bozmadan işçilerin çekimi yapılırken

EK-3: FİLMİN KÜNYESİ

FİLMİN ADI: Tozlu Ekmek

FİLMİN İNGİLİZCE ADI: Dusty Bread

SÜRE: 22 dk

YAPIM: Şubat 2019

EKİP

Yapımcı	: Suat Alpu
Senaryo	: Rabia Gizem Alpu
Yönetmen	: Rabia Gizem Alpu
Tez Danışmanı	: Dr. Öğr. Üyesi Ali Altan Yücel
Görüntü Yönetmeni	: Samet Çakan
Kamera	: Samet Çakan
Işık	: Betül Balıkcıoğlu
Ses	: Betül Balıkcıoğlu
Set Fotoğrafları	: Oğuzhan Kutlu
Ulaşım	: Suat Alpu
Kurgu	: Samet Çakan
Ses Kurgusu	: Samet Çakan
Müzik	: “Nermine Memedova ve Sinan Seid- Evlerinin Önü Yonca”, “Armenian Duduk”

ÖZGEÇMİŞ

06.11.1993 tarihi, İstanbul ili Şişli doğumluyum. İlk Bostancı, Orta ve Lise Sarıyer ilçesinde tamamladıktan sonra, Beykent Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Televizyon Haberciliği ve Programcılığı bölümüne kaydoldum. Bu bölümden 2017 yılında mezun olduktan sonra Beykent Üniversitesi, Sinema ve Televizyon Sanat Dalında yüksek lisans eğitimine başladım.

Rabia Gizem ALPU